

PROGRAMA

LES GRALLES DEL BAIX PENEDEÈS, grup creat al Vendrell el 1970 per Jaume Vidal i Vidal, *Carboner*, hereu de la Colla del Carboner, de mitjan segle xx

- *El graller*, pasdoble. Feliu Monné, 1902
- *Marxa per a processó*. Feliu Monné, 1903

Gralles: Carles Bo, Carles Guasch; Jordi Inglès, *Bero*; Joan Ramon Ivern, Jordi López; Pere Marcé; Josep Joan Pellejà, *Pelle*; Miquel Rovira i Edgar Solé
Timbals: Gabriel Bové i Eduard Miravall

TOCATS DE CANYA, grup creat al Vendrell el 1998

- *Piccolissima serenata*, Gianni Ferro, 1957.

Popularitzada per Renato Carosone.

Arranjament: Anna Ibarz

«*Questa piccolissima serenata con un fil di voce si può cantar?*

Ogni innamorato all'innamorata

la sussurrerà, la sussurrerà?» Antonio Amurri

- *Only you*. Vince Clarke, 1983. Popularitzada per The Flying Pickets. Arranjament: Miquel Benito i Daniel Carbonell, 2003

Gralles: Pere Esteban, Joan Figueras i Felip Nin
Timbal: Àngel Aunió

ELS MOSQUITS, grup creat al Vendrell el 2009

- *Pel teu amor - Rosó*. Josep Ribas, 1922.

Adaptació per a gralles: Adrià Grandia, 2014

«*Amb la llum del teu mirar, has omplert la meua vida.*

Si em volguessis estimar, ma il·lusió fora complida. (...)

Rosó, Rosó, llum de la meua vida,

Rosó, Rosó, no desfacis ma il·lusió. » Miquel Poal-Aregall

- *Pasdoble del Ros*. Del repertori dels Macaris.

Adaptació per a dues gralles: Adrià Grandia, 2014

Gralles: Jordi Inglès, *Bero*, i Adrià Grandia
Timbal: Daniel Cañellas, *Mosquit*

ELS AIXARTS, grup creat al Vendrell el 2012

- *En los jardines de Granada*, tango lent amb ritme de pasdoble. Ion Vasilescu, ca. 1938.

Arranjament: Jordi López, 2013

«*En los jardines de Granada*

Cerca del río de Genil

Entre huertas escondido

tengo un palacio para ti.» Manuel Salina

- *M'ho han dit els teus ulls*, sardana. Jordi López, 2001

Gralles: Jordi López, Johnny Martínez i Rubèn Torres

Timbal: Rubén Ortega

ELS COFINS

- *Teto*, pasdoble. Joan Domingo i Puigibet, *Macari* (1925- 2013). Arranjament: Miquel Benito, 2012

- *La Lijuanan*, fantasia. Conrad Arnan, 2012

- *Vila*, corranda. Esteve Molero, 2011

- *Aurora*, fantasia obligada de concert.

Ramon Roig, *Arengadetes* (1867-1915)

- *La Rumba d'Els Cofins*, rumba. Albert Galcerà, 2014. Estrena

- *El cant dels ocells*, popular.

Arranjament: Lluís Giménez, 2014. Estrena

Gralles: Conrad Arnan, Cristina Guasch i Júlia Solé

Timbal: Gerard Guasch

PEÇA COMUNA

- *El Ton i el Vallès*, Joaquim Miracle, 1995

Peça per a gralles, a dues veus, composta per Joaquim

Miracle el 1995, per encàrrec del grup de grallers TOCATS

DE CANYA i està dedicada al graller Antoni Mañé, *Ton de la*

Gralla, i al timbaler Jaume Vallès. Es va estrenar al Vendrell

el juliol de 1996, en el tradicional concert que aquest grup

fa per la Festa Major a la plaça de les Garrofes.

ELS COFINS

Els grallers ELS COFINS es van formar a final del 2006 arran dels diversos contactes sorgits a l'Escola Municipal de Música Tradicional del Penedès que hi ha a la vila de l'Arboç. El nom del grup prové d'una paraula típica penedesenca: un cofí és un estri d'espart de forma circular que s'utilitzava per premsar les olives i obtenir l'oli.

Els membres del grup són quatre: Conrad Arnan (gralla dolça), Júlia Solé (gralla dolça), Cristina Guasch (gralla baixa) i Gerard Guasch (timbal). El seu repertori es basa tant en música de carrer com en peces de concert, per adaptar-se, així, als diferents ambients on la gralla pot ser present. Aquesta facilitat d'adaptació els ha portat a participar en diverses festes majors d'arreu de Catalunya acompanyant diferents balls, entremesos i colles castelleres.

Volem agrair la cessió de materials i la col·laboració de: Jordi Inglès *Bero*, Marta Juncadella, Rafel Miquel, Jordi Quintana, Marta Vives, Les Gralles del Baix Penedès, l'Ajuntament de Masllorenç i l'Arxiu Comarcal de l'Anoia (ACAN).

Música de
GRALLES
al Vendrell

Les Gralles
del Baix Penedès
(EL VENDRELL)

Tocats de Canya
(EL VENDRELL)

Els Mosquits
(EL VENDRELL)

Els Aixarts
(EL VENDRELL)

Els Cofins
(EL PENEDEÈS)

Imp. Ramon · El Vendrell

Auditori Pau Casals × Cicle de Tardor

Divendres 10 × Octubre 2014 × 10 vespre

Presentació

Aquest és el novè concert *Música de gralles al Vendrell*, que el Patronat Municipal Auditori Pau Casals i Les Gralles del Baix Penedès organitzen en el Cicle de Tardor.

Com ens agrada recordar en cada ocasió, els concerts *Música de gralles al Vendrell*, que coincideixen amb la Fira de Santa Teresa, tenen com a característiques recordar i homenatjar algun graller o timbaler del Vendrell, i enguany ho fem amb Casimir Coll i Morros, *Casimiro Graller*, i fer participar tots els grups de gralles del Vendrell, que ara són Les Gralles del Baix Penedès, Tocats de Canya, Els Mosquits i Els Aixarts, així com un grup de gralles de reconeguda qualitat, que enguany són Els Cofins.

En aquesta ocasió, a més, també volem recordar Jesús Trayner, que va ser graller dels Tocats de Canya.

Us desitgem que gaudiu del so de gralles i timbals de la *Música de gralles al Vendrell*.

Casimir Coll i Morros, graller i músic

El graller Casimir Coll i Morros, *Casimiro Graller* (1877- 1939), va ser un sonador que ha passat a la història del món de la gralla per haver estat el cap de la colla Els Casimiro, una formació de gralles a tres veus que es va fer cèlebre durant el primer quart llarg del segle xx, per la seva qualitat d'interpretació i la seva especialització en peces ballables i de concert.

Coll, durant més de trenta anys, va ser el pal de paller de la formació, afrontant i conduint una evolució que va des de la parella inicial de gralles seques, fins al quartet de gralles de claus més reconegut de la seva època, el qual va tenir el seu punt més àlgid durant el decenni 1909-1919, pel virtuosisme interpretatiu dels integrants de la colla en aquell moment.

Casimir Coll va néixer a Sant Vicenç de Calders el 5 de juny de 1877. El seu pare, Salvador Coll i Güixens, era pagès del nucli i tenia vincles familiars amb una altra nissaga de grallers del poble, els Perets, tot i que no hem pogut esbrinar quin grau de parentiu els unia. Casimir Coll també era pagès com el pare, i compaginà aquesta feina amb una semiprofessionalització en el món de la gralla.

El 27 de novembre de 1902, es casà amb Francesca Lluch i Caralt, i el matrimoni es va establir al carrer de Montserrat del Vendrell. Van tenir dos fills, Maria (1904-1994) i Casimir (1912-1998), que va estudiar solfeig i es va especialitzar de ben jove com a instrumentista de violí i trompeta en formacions locals com el Quintet Ivern (1925), el Quartet Gomis (1929) i l'orquestra Melody-Jazz (1932), amb la qual va actuar de segon trompeta i violí. La màxima aspiració dels vells grallers que tocaven d'oïda era que els seus fills aprenguessin solfeig perquè consideraven que així eren músics complets. Aquesta aposta la feren colles importants del moment com ara Els Perets, Els Capblancs o Els Casimiro, tot i que, en els dos primers casos, els fills entraren a la colla de grallers per fer-la evolucionar cap a la formació de sextets i d'orquestrines. En el cas d'Els Casimiro, en Coll fill va entrar a tocar en quartets de corda, tot i que, cap a meitat dels anys vint del segle passat, va desenvolupar una tasca important dins la colla d'ensenyar als grallers cançons i ballables nous per al seu repertori, que ells aprenien d'oïda.

Pel que fa a la introducció de Coll pare en el món de la gralla, les fonts orals apunten a una primera formació integrada per ell i el seu germà. Així, aquesta primera colla, que seria l'embrió d'Els Casimiro, la formaren, cap a final del segle xx, Joan Coll i Morros, el *Nen Gran de Sant Vicenç* (1874-?) i els seu germà Casimir, quan

aquest vivia encara a Sant Vicenç. Si tenim en compte l'instrument que es conserva de Joan Coll, una gralla seca del constructor vilanoví Josep Casellas, sembla que aquesta primera parella era una formació de gralles seques.

L'evolució d'Els Casimiro cap a una colla de gralles de claus a tres veus, es produeix, com en moltes altres formacions de la seva època, cap a principi del segle xx. Després de la retirada del germà, que va quedar impossibilitat de les cames, Coll refà la formació amb la incorporació de dos grallers que varen portar la colla al seu punt àlgid de popularitat i de qualitat interpretativa entre 1909 i 1919.

En aquesta etapa clàssica d'Els Casimiro, integraven la colla Jaume Calvet i Cabayol, *Jaume Graller* (primera gralla); Ramon Batet i Roca, *Ramon de Papiolet* (segona gralla); Casimir Coll i Morros, *Casimiro Graller* (gralla baixa); Pau Mercadé i Valls, *Salvet* (timbale) i Joan Sans i Sonet, *l'Aleix* (timbale).

L'especialització de la colla en un repertori de peces ballables i de concert d'actualitat va donar a la formació un ampli marc d'acció que, juntament amb l'alt nivell dels seus integrants, va aconseguir posar la formació al nivell de les grans orquestres del moment. L'actuació del quartet s'iniciava, com era costum, amb un concert que precedia la sessió de ball. En el repertori de concert d'Els Casimiro hi havia tant peces populars (com per exemple *Les flors de maig* de Josep Anselm Clavé) com peces de compositors clàssics com ara la *Rapsòdia hongaresa* núm. 2 de Franz Liszt, fet que els donava una àmplia versatilitat interpretativa i acontentava el públic. Pel que fa al ball, el repertori també era ampli i renovat, fet que els va donar renom. La majoria de vegades l'actuació de la colla es feia en espais tancats, envelats o sales d'entitats o societats que els contractaven. Cròniques com aquesta del *Diario de Reus*, que comenta una actuació pel carnaval de 1916, avalen la seva qualitat interpretativa: «La ejecución de bailables a cargo de 'Los Casimiro', notabilísima 'colla de gralles' de Vendrell, fue superior. La concurrencia que rebotaba en mucho el gran salón de dicha sociedad, no cesó en toda la noche de prodigar sus aplausos a los dulzaineros vendrellenses».

Els seus integrants eren considerats socialment com a músics, fet que els equipara amb els músics de les orquestres de moda del moment com eren Els Planas de Martorell, Els Escolans de Sant Sadurní, La Catalana de Granollers, etc. Així, l'any 1909, trobem que en la inscripció de l'acta de matrimoni de Jaume Calvet, celebrat al Vendrell el 27 de gener d'aquell any, el rector fa constar que, tant el contraent com en Casimir Coll, que va fer de testimoni, son músics de professió. La qualificació de *músics* que es dona a grallers

especialitzats en ballables és important si tenim en compte que tal com recull Joan Amades l'any 1927 «la poca consideració de què eren objecte [els grallers] per part dels altres músics [orquestres], que els tenien en menyspreu i que consideraven que la seva música no passava d'ésser un cert soroll.» Però, paradoxalment, aquesta bona acceptació social i la seva consideració com a intèrprets qualificats dins del seu gènere és menyspreada pels folkloristes. El mateix Amades, en la visita feta al Vendrell el 29 de gener de 1928, en la recerca de material de les colles de grallers, visita el domicili de Coll, i en no trobar-lo a casa, conversa amb la seva dona i anota «La colla era més aviat dedicada a tocar als balls moderns i que difícilment anava a tocar en els balls de carrer, dels quals si bé en sabien alguns, segurament nosaltres ja els coneixíem llargament [...] creiem que no ens donaria cap profit una sessió amb els Casimiro, per lo qual cosa decidim desistir de veure el cap de colla, que es trobava fora de casa». Una decisió unilateral, que malauradament ens ha fet perdre molta informació respecte als inicis i l'evolució de la colla, que Amades hauria pogut recollir de primera mà amb una entrevista amb Casimir Coll.

Com molts altres grallers històrics, Coll era destre en la tècnica de la confecció d'inxes, tant per a gralla com per a tenora. Les comercialitzava entre la gent del gremi i l'any 1927 en feia pagar 1,50 pessetes. Aquest mateix any la Unió Musical del Vendrell, entitat que associava els músics locals, va encarregar-li l'inxa per a la gralla que els músics vendrellencs varen regalar a Pau Casals amb motiu de l'homenatge que la vila li va tributar l'11 de juliol de 1927.

La seva faceta de cap de colla queda testimoniada per dos documents interessants com són les cartes dirigides a l'Ajuntament d'Igualada els anys 1930 i 1931. La primera, sobre la contractació de la colla per actuar a la Festa Major d'aquell any. La segona, oferint-se per actuar a la capital de l'Anoia per Sant Bartomeu el 1931. Documentalment donen fe de l'activitat de la colla diferents documents i actuacions de la formació entre 1909 i 1935, entre les quals destaquem: Reus, 1916; La Pobla de Montornès, 1919; la Bisbal del Penedès, 1928; Igualada, 1930, i Vilanova i la Geltrú, 1935.

Casimir Coll va deixar l'activitat musical l'any 1936. Va morir a Barcelona, ara fa 75 anys, el 4 de març de 1939. La seva filla Maria va conservar la seva gralla de claus i a la seva mort el seu fill Casimir la va fer restaurar. Va estar exposada a Sitges l'any 1996, amb motiu de la presentació del llibre de Blai Fontanals *Nosaltres els Grallers*.

Salvador Arroyo i Julivert